

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Chronici Ditmari Episcopi Merspurgensis Libri IIX

Thietmarus <Merseburgensis>

Helgestadi[i], 1667

Lib. IV.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11072

CHRONICI
DITMARI EPISCOPI
MERSEPURGII

LIB. IV.

ANNO Dominicæ incarnationis DCCCLXXXIV.
 Domina Imperatrix *Theophano*, *tertii* Mater Theophanæ
niæ August
sta. 3.
Otonis, & prohi dolor in hoc ordine ultimi no-
 vitate vulneris, & unici absentia filii percussa,
 ad *Adelheidem* Imperatricem *Papiam* civita-
 tem veniens, magno suscipitur luctu, caritati-
 voque lenitur solatio. Præfatus verò Dux cum *Poppone* ve-
 nerabili Episcopo, sub cuius potestate diu tenebatur, & cum Henricus
Dux Otto-
nis III. tu-
telam sibi
vendicat.
Ekberto Comite uniuoculo, *Agrippinam* veniens, regem pa-
 tronus legalis de *Vvarino*, ut prædixi, Archipræsule suscepit,
 ejusdemque auxilium cum omnibus, quos ad sui gratiam
 convertere poterat, firmiter est adeptus. Dispositis au-
 tem, ut sibi placuit, cunctis, Dux ad *Corbeiam* cum eis venit,
 ibique *Thiedricum* & *Esconem* Comites ac confratres nudis
 pedibus veniam postulantes dedignatur suscipere. Quod
 hi ægre ferentes, abierunt, cognatos suimet amicos à Du-
 cis ministerio toto mentis nisu amovere studentes: Qui cum Henricus
imperium
ambit.
palmarum solænnia in *Magdeburg* celebrare voluisset, o-
 mnes regionis illius Principes huc convenire rogavit, atque
 præcepit, tractans quomodo se suæ potestati subderent, re-
 gnique cum fastigio sublevarent. Huic consilio maxima
 pars procerum hoc dolo consensit, quòd licentiam à Domi-
 no suimet rege, cui juraverat prius, peteret, postque secura
 novo regi serviret. Quidam autem ob ejus indignationem
 digressi, occultis meditantur astutiis, qualiter hoc nunquam
 fieret.

ficeret. Inde egressus Henricus proximum pascha *Quidilun-*
giburg festiuis peregit gaudiis. Quo magnus regni primatus
 colligitur, à quibusdam venire illo nolentibus, ad omnia
 diligenter inquirenda nuntius mittitur. Hac in festiuitate
 idem à suis publicè rex appellatur, laudibus diuinis attollitur.
 Huc *Mifeco & Mistui & Bolislaus* Duces cum cæteris ineffabili-
 bus confluebant, auxilium sibi deinceps ut regi & domino
 cum iuramentis affirmantes. Multi ex his fidem violare ob
 timorem Domini non præsumentes paululum euaserunt, &
 ad ciuitatem *Hesseburg*, quo confocii eorum aduersus Ducem
 iam palam conspirantes conueniebant, festinavere: Quo-
 rum hæc sunt nomina. Ex oriente hi Comites cum *Bern-*
harDO Duce & *Thiedrico* Marchione, *Ekkihard*, *Bio*, *Esico*, *Bern-*
vardus Comes & clericus, *Sifrith* ejusque filius *Fridericus* &
Ciazo confratres. Conprovincialium autem *Thiedricus* &
Sibert, confratres, *Hoico*, *Ekkihard* & *Bezico*, germani, *Brunig*
 & sui, militesque sancti Martini jussu Archipræsulis Willigisi,
 quibus adhærebat occidentalium maxima multitudo. Quod
 Dux comperiens, suos magnis muneribus ditatos cum gratia
 dimisit, ipse autem cum valida manu ad perturbandam hanc
 conjurationem, seu pacificandam, ad *Verlu* properans, *Pop-*
ponem misit Episcopum, ut aduersantes sibi disjungeret, vel re-
 conciliare tentaret. Qui cum cœpto itinere persisteret ho-
 stes congregatos, jamque Ducem petere paratos, inueniens,
 vix pacem mutuum, in loco qui *Sensum* dicitur, ad conditum
 pepigit diem: ad quem Dux in Bavariam continuo profi-
 ciscens, cum venire aut nolisset, aut propter *Henricum* Du-
 cem, qui tunc *Bavarius* atque *Carentis* præfuit, munere præ-
 fati Imperatoris, non potuisset, hostilis immanitas urbem Co-
 mitis *Ekkerti*, quæ *Ala* dicitur, possedit, destructisque proti-
 nus muris intrantes ad *Adelheidem*, Imperatoris filiam, quæ
 hic nutriebatur, cum pecunia ibi plurimum collecta rapiunt,
 gauden-

Mifeco Po-
lonus. Mi-
stui Obo-
erius. Bo-
leslaus.

Conspira-
tio in Hen-
ricum, Ot-
tonempue-
rum, facti-
ose captū,
in custodia
genentem,
Vid. Sige-
bert. ad an.
983.

Henricus
alter, Dux
Carinthiæ.

Ala.

Adelheidis
F. Imp.

gaudentesque redeunt. Dux autem conversus ad se, omnibus Bavariorum Episcopis, Comitibusque nonnullis, Francorum terminos, his frater sociis, adiit, & in pascuis, ad *Wve-Weisestat.* *senstaz* pertinentibus, ad alloquendos regionis illius Principes *Conradus* consedit. Magontinae tunc provisor Ecclesiae *VVilligisus, Dux.* cum Duce *Conrado* cæterisque optimatibus huc venit. Hos Dux quibuscunque valuit modis sibi conjungere tentans, eosque à promissa regi suo cum sacramentis fide nunquam vita comite recessuros unanimi eorum responsione percipiens, coactus est futuri timore duelli cum juramentis affirmare, ut III. Cal. Julij ad locum, qui *Rara* vocatur, veniret, puerumque matri suæ, illisque, redderet. Tunc unusquisque remeavit ad sua, mente diversa præ gaudio atque tristitia. Posthæc *Henricus Bozlaunum,* Ducem Bojemorum, in cunctis *Boleslaus, Dux Bojemor.* suimet necessitatibus semper paratum, cum suis adiit, honorificeque ab eo susceptus, cum exercitu ejusdem à finibus *Dalemincia.* suis per *Niseni & Delemince* pagos usque ad *Mogelini* ducitur. *Mogelena.* Deindeq; cum nostris obviam sibi pergentibus ad *Medeburum* proficiscitur. *VVagio* vero miles *Bolislai,* Ducis Bojemorum, qui *Henricum* cum exercitu comitabatur, cum ad *Misni* redeundo perveniret, cum habitatoribus ejusdem pauca locutus, *Fridericum, Rigdagi* Marchionis, tunc in Merseburg commorantis, amicum, & satellitem, ad Ecclesiam extra urbem positam venire, ac cum eo loqui, per internuntium postulat. *Rigdagus, Marchio Misnensis.* Hic ut egreditur porta post eum clauditur, & *Rigdagus* ejusdem civitatis custos & inclytus miles juxta fluvium, qui *Tri-Myfna à Bojemis occupata.* *bisa* dicitur, ab his dolosè occiditur. Urbe autem prædicta *Volcoldus* habitatorem suscepit. A quo *Volcoldus* antistes vulgi instin- *Episcopus Myfn.* *Stuvarij* expellitur, & ad *VVilligisum* Archiantistitem veniens, *Willigisus Moguntinus,* benigne ab eodem suscipitur. Hunc enim pro filio Episcopus nutrit, & cum ad *Ioas* ordinaretur regiones, secundo *Otoni,*

Eccardus
Marchio,
Rigdagi
successor.

Volcoldi,
Episcop.
mors, An.
no 993.
Chronic.
Citiz.
Eido. Suc-
cessor Vol-
coldi.

Wilhelmus
Comes Vi-
mariensis,

Pacis con-
ditiones
Henrico
Duci pro-
positas.

Ottoni, cui magisterio præfuit, diligenter vice sui habendum commendavit. Hoc semper iste in animo tenuit ac maximo honore cognovit, & tunc adprimè, cum sibi fuit necesse: & in *Erfordia*, quo ipse desideravit, procurari eundem summo-
pere jubet. Ibi diu conversatus, post mortem *Rigdagi* Mar-
chionis inclyro *Ekkibardo* succedente, & *Bolizlano* ad propria remeante, sedem propriam revisit: posteaque *Bolizlani* ami-
citiâ firmiter acquirens, cum in Praga cœnam Domini ce-
lebraret, posteraque die, quæ est Parasceve, cum memoriam,
divinæ passionis ritè perageret, paralyti percussus, asportatur,
& in hac infirmitate usque ad finem hujus vitæ, quamvis ad
tempus convalesceret, permanfit. Sedebat XXIII. annos x.
Cal. Sept. ex hujus carnis ergastulo eductus. In hujus vice
Eid, nostræ congregationis frater vir justus & magnæ simpli-
citatîs, ordinatur, hortatu *Gisleri* Archipræsulis, de cujus in-
clyta conversatione multa ad ædificationem nostram verba,
cum tempus fuerit, narrabo, nunc in cœptis persistens. In-
terim fautores regis *Wilhelmum* Comitem, Duci nimis fa-
miliarem, in *Vimari* possidentes, comperto ejusdem ad-
ventu, illo festinant, ac juxta villam, quæ *Iteri* dicitur, con-
venientes castra metati sunt, crastino contra eum bellaturi.
Quod cum ducem protinus non lateret, *Gislerum* huc misit
Archiepiscopum, qui voluntatem eorum perquireret, pa-
cemque si potuisset ulla fieri ratione, firmaret. Hic cum
senioribus congregatis suæ legationis aperiret secretum, di-
ctum est ab his, si regem suum & dominum reddere, nilque
derebus suis præter *Merseburg*, *VValbizi* & *Frasu* ad suprâ me-
moratum diem sibi detinere voluisset, idque sacramentis cre-
dibilibus approbaret, quòd tunc cum securitate eorum ex
parte consolidata hinc abire liceret: Sin autem, quòd eundi
redeundique, nullus vivo patefceret locus. Quid plura?
quicquid ex poscunt, crastino imperrant, eumque ad *Merseburg*,
ubi

ubi dux *Gisela* longo tristis sedebat abcessu, hi discedentes ire permittunt. Is vero cum fidelibus suis singula quæque discutens, seque ob Domini timorem, patriæque salutem, à proposito recessurum suo veraciter indicans, grates auxilii suimet & bonæ voluntatis condignas refert, & ut cum illo ad conditum pergerent diem, omnes caritative postulat. Ventum ad *Rara* ab Imperatricibus, in *Papia* humiliter divinam consolationem huc usque præstolantibus, & ab universis imperij ac regni Principibus, fidelisque promissio Ducis completur, data cunctis, qui ad regnum pertinebant, gratia sui, abeundi que licentia. Stella à Domino prædestinati Rectoris media die cernentibus universis clara refulsit. Fit unus laicorum atque clericorum in Christi laude concentus, ac prius repugnantium supplex affectus, convenitque in unum dissona turba dominum. Rex à suimet matre aviaque diligenter susceptus; *Hoiconis* magisterio Comitis commissus est. Inter Regem & Ducem pax firmatur usque ad supra memorata *Vvesenstat* prata, utrisque sua petentibus. Convenientibus autem his, malorum instinctu in malo discesserunt, sicque multum temporis stetit intervallum. Oritur autem inter hunc & præfatum *Henricum*, qui *minor* dicebatur, magna feditio, qua *Herimanni* Comitis consilio post modum finita, regis gratiam in *Francoforti*, & ducatum dedititius promeruit. Celebrata proxima Paschalis solennitas in *Quidilinsburg* à rege, ubi quatuor ministrabant Duces, *Henricus* ad mensam, *Conradus* ad cameram, *Hecil* ad cellarium, *Bernhardus* equis præfuit. Hic etiam *Bolizlaus* & *Mifeco* cum suis conveniunt. Omnibus ritè peractis, muneribus locupletati discesserunt. In diebus illis *Mifeco* semetipsum regi dedit, & cum muneribus aliis camelum ei præsentavit, & duas expeditiones cum eo fecit. In primo anno regni ejus Antistes *Hillinessemensis Aduvinnus*, Cal. Decemb. obiit, & *Osdasus*, ejus-

Gisela Henrici uxor, filia *Conradi R. Burgundia*, *Avent. lib. 5. p. 304.*

Henricus pacem admittit.

Hoico *Ostionis III.* Magister.

Henricus minor cognominatus.

Conradus & *Bernhardus* Duces, *Bolizlaus*, *Mifeco* *Polonus*, *Ostionis III.* *clius*, *Aduvinnus*, *Osdasus*.

Gerdagus,
Bernhar-
dus, Episc.
Hildeshei-
mensis.

eiusdem monasterij præpositus, successit. Quo sedente quinque annos, & tunc expirante, *Gerdagus* tunc cellarius ordinatur. Et cum ille tertio ordinationis suæ anno Romam causa orationis petens, reverteretur vii. Id. Decemb. obiit, & corpus eiusdem per singula divisum membra in scriniis duobus ad monasterium suimet à consociis lugubriter delatum est. Hos antistites duos *Gisilerus* Archipræsul casus ibidem adveniens terræ commendavit. Tunc *Bernhardus* magister regis, facta electione, consecratur. Multis bellorum asperitatibus *Slavos* laceffere Rex non desistit. Orientales quoque adversus se præsumentes insurgere, devicit. De occidentali parte, quàm plures arma sæpius commoventes, multosque deprædantes, vi & arte is superare contendit. Pueritiam non est opus numerare, longumque videtur, quæ pro prudentibus is effecerit consiliatoribus, enarrare. **Cometa.** Cometa apparens damna in pestilentiis subsequutura indixit. Imperator *jam factus vir*, ut ait Apostolus, *evacuavit quæ erant parvuli*, semperque Merseburgensis destructionem Ecclesiæ desens, quomodo hæc revocaretur, sedula mentis intentioneolvebat, & quamdiu in corpore vixit, hoc votum perficere studuit monitis piæ matris. Quæ talia, ut mihi meimet *Suith* post retulit, sicut ab ipsa percepit, in somnis vidit. Apparuit ei intempestæ noctis silentio sanctus Christi athleta Laurentius, dextero mutilatus brachio: *Cur*, inquit, *quis sim*, non interrogas: & illa, non audeo, inquit, *domine mi*. Ille autem persequitur: *Ego sum* dicens, & nomen innotuit. *Quid in me modo ipsa consideras*: *Tuus effecit senior*, eius persuasione seductus, *cujus culpa electorum Christi magna multitudo discordat*. Post hæc nati suimet commisit fidei, seu vivente *Gisilero*, seu moriente fieri potuisset, redintegrato Episcopatu, patris sui animam in novissimo die ad æternam requiem renovaret. **Theophanæ laus.** Hæc quamvis sexu fragilis, modestæ tamen fiduciæ, & quod

in

in Græcia rarum, egregiæ conversationis fuit, regnumque filij eius custodia servabat virili, demulcens in omnibus pios, terrensque ac superans erectos. De fructu ventris sui decimas domino obtulit filias suas, ad Quidilingeburg *Adelheidam* nomine, alteram ad Gandersheim, quæ *Sophia* dicitur. Eo tempore *Miseco* & *Bolizlaus* inter se dissonantes, multum sibi invicem nocuerunt. *Boleslaus* Luiticios, suis parentibus & sibi semper fideles, in auxilium suum vocat: *Miseco* autem prædictæ Imperatricis adjutorium postulat. Quæ cum tunc in Magdeburg fuisset *Gislerum*, ejusdem Archiepiscopi, Comitesque hos *Ekkihardum* & *Esiconem*, *Binizonem* cum patre meo & ejus æquivoco *Brunone*, *Deudone*, cæterisque compluribus eò misit. Qui proficiscentes vix cum quatuor legionibus ad pagum *Selpuli* dictum venerunt; ac juxta unam paludem, supra quam pons longus porrigitur, confederunt, & ecce in noctis silentio unus ex sociis *Villonis*, qui pridie ad perspiciendum suimet prædium præcedens, à Bohemis captus, evadens periculum imminens, *Binizoni* primo indixit Comiti. Tunc nostri ejus admonitione celeriter surgentes, se preparant, & in ipso jam venientis auroræ crepusculo missam audiunt, quidã stando, & alii super equos sedendo, & in ortu solis exeunt è castris, solliciti de eventu futuri certaminis. Tunc *Bolizlaus* cum suis venit turmatim III. Id. Julij, & utrinque nuncios mittuntur, & ex parte *Bolizlai* quidam miles, *Flopan* nomine, ad perspiciendum agmen nostrorum accessit, & reversus inde interrogatur à Domino, *qualis esset exercitus hic, si cum eodem potuisset pugnare, an non.* Hortabantur enim hunc satellites sui, ut nullum de nostris vivum sineret abire. A quo sic ei redictum: *Exercitus hic quantitate parvus, qualitate sua optimus, & omnis est ferreus, pugnare cum eo tibi potis est: Sed si tibi hodie victoria evenit, sic prosterneis, ut fugiendo *Miseconem* inimicum, tunc continuo persequentem, vix aut nequaquam evadas, &*

Gandersheim.

Bellum Boleslai & Miseconis.

Auxilia Augusta.

Flopan, miles Boleslai prudens.

das, & Saxones tibi hostes in perpetuum acquiras: si autem victus fueris, finis est de temetipso & de omni regno ad te pertinenti: non enim remanet spes ulla resistendi inimico te undiq; secus vallanti. Talibus alloquiis furor illius sedatur, & pace facta, Principes nostros alloquitur, ut qui contra eum huc venirent, cum eo ad Miseconem pergere, & in restituendis suimet rebus se apud Miseconem adjuvare voluissent. Hoc laudabant nostri, & Gifilerus Archipræsul cum Ekkihardo, Esicone & Bimixone Comitibus proficiscebatur cum eo, cæteris omnibus domum cum pace revertentibus. Ad vesperscente jam die, his omnibus arma sumuntur & mox cum juramento firmatis reduntur. Venit Bolitzlausus cum nostris ad Oderam ad Miseconem nuntius mittitur, qui diceret, se in potestate sua auxiliares suos habere, si regnum sibi ablatum redderet, hos in columes abire permetteret; sin autem omnes perderet. Sed Miseco his talibus respondit: si voluisset rex, suos acquireret salvos, aut ultisci perditos faceret, & si hoc non fieret, quod propter eos nil omnino perdere voluisset. Hoc Bolitzlausus ut accepit, salvis omnibus nostris, quæcunque potuit, ex locis circumjacentibus prædatur, ac incendit. Inde reversus urbem unam nomine possedit, & hanc cum domino ejus, urbanis nil repugnantibus, acquisivit, eundemque Luiticis ad decollandum dedit. Nec mora hæc hostia ante urbem offertur & de reversione ab omnibus tractatur. Tunc Bolitzlausus sciens nostros ex parte Luiticorum incolumes non posse domum sine eo pervenire, crastino dimisit eos crepusculo, ut admoniti fuerant, multum properantes: Quod ut prædicti hostes compererunt, pone sequi maxima electorum multitudine mox nitebantur. Quos Bolitzlausus vix compescuit talibus: Vos qui in meum huc venistis auxilium, videte ut hoc perficiatis bonum, quod incepistis, pro certo scientes, quod hos, quos in fidem s' cepi meam, & in bona pace dimisi, vita superstita mea, nullum hodie

Pax cum
Boleslao
inita.

Boleslao
perfidia.

Luitici Sa-
xonu ho-
stes.

Boleslaus
fidem præ-
stare stu-
det.

hodie patior perpetuum malum. Non est nobis honor, nec consilium,
 hæcenus amicos familiares nos nunc efficere manifestos hostes. Scio
 magnam inter vos esse inimicitiam, & hanc ulcisci, eveniunt vo-
 bis tempora his multo aptiora. His sedati eloquiis Luitici,
 duos ab eo ibidem dies detenti, & tunc invicem salutantes,
 antiquumque fœdus renovantes, discesserunt, & tunc illi in-
 fideles, qui nostros insequerentur, quia pauci erant, ducentos
 milites elegerunt: Quod nostris mox à quodam *Hudonis* Co-
 mitis satellite intimatum. Unde in ipsa accelerantes hora,
 domino gratias, ad Magdeburg incolumes pervenerunt, ho-
 stibus se in vanum sic laborantibus. Id ut primitus audivit,
 prosperitati eorum arrisit Imperatrix. Sed quia de optima e-
 jus conversatione parum mihi ad notitiam venit, ideo supe-
 rius strictim de immensa ejus nobilitate explicui. Hæc occi-
 dentales tunc inhabitabat regiones, quæ hoc nomine merito
 dicuntur, quia ibidem sol & omnis æquitas cum obedientia
 & charitate mutua in occasum se vergit. Nox nihil aliud est,
 nisi umbra terræ, & hoc totum quod in digenæ isti operan-
 tur, nil nisi peccatum. Hic prædicatores sancti in vanum la-
 borant, hæc reges & cæteri Principes modicum valent. Præ-
 dones & justii persecutores dominantur. Multa sanctorum
 corpora in partibus his requiescunt: sed habitatores hos,
 ut video, spernunt prævaricantes. Sed ne quis me Crispini
 discipulum lippi esse arbitretur, de his sileo: Quia ob inlici-
 ras conjunctiones, aliasque ineffabiles versutias, hos prope
 interitum esse non dubito. Innumeras antistitum excom-
 municationes spreverunt, & propter hoc stare diu non pote-
 runt. Hoc tantum unà mecum quæso, Christi fideles, orate,
 ut hi mutantur in melius, & ad nos nunquam veniat talis
 usus. Nunc autem de fine Imperatricis prædictæ loquutus
 rus, quæ hunc præcesserint signa, narrabo. Anno Domini
 eæ incarnationis DCCCC LXXXIX. sol defecit XI. Calend.

Occiden-
talium
mores,

Causæ de-
fectus so-
lis.

Nov.

Nov. v. dici hora. Sed cunctis persvadeo Christicolis, ut veraciter credant, hoc non aliqua malarum incantatione mulierum, vel ausu, fieri, vel hunc aliquo modo seculariter adjuvari posse, sed sicut Macrobius testatur, ceterique sapientes fieri asserunt, est id de luna. Insequenti anno consummato in bonis vitæ suimet cursu in Numagen *Theophano* infirmatur Imperatrix, atque ab hac vita xvii. Cal. Julij discedit, sepulta ab *Evergero*, sanctæ Colonienſis Eccleſiæ Archiepiscopo, in monasterio sancti Pantaleonis, quod datis impensis *Bruno* Archipræsulibi requiescens construi præcepit, præſente filio, ac multa pro remedio matris his confratribus largiente. Quod cum inclyta Imperatrix Adelheidis comperiret, tristis protinus effecta, regem tunc VII. annos regnantem visitando consolatur, ac vice matris secum tamdiu habuit, quoad ipse protervorum consilio juvenum depravatus tristem illam dimisit. Huic bene nata virtutibus ornanti pater meus *Comes Sigefridus* domi militiæque fideliter servivit & in expeditione ad *Brandenburg*, qua ultimo militavit, ab equo cadens, valido corporis dolore fatigari cœpit. Sensit insuper octavum sibi adesse annum, sic ei in somnis præsignatum. Dormiens namque in Colonia, his suscitatur denuo verbis, *Sigefride, vigila, & ab isto die post octo annorum curricula vitam te hanc finire præsentem, pro certo scias.* Hunc præſinitum diem vigilantem semper animo prævidit, ac quibuscunque virtutum fructibus valuit, præoccupare non destitit. Me autem in *Quidilingeburg* apud suam materteram, *Emnildam* nomine, collocavit; qua paralyſi longo tempore laborante, primo litteris bene adhuc instructum sumſit, & *Rigdago* Abbati II. de sancto Johanne in Magdeburg commendavit. Ibi tres annos ego conversatus, in omnium festivitate sanctorum ad Sanctum Mauritium, quia ad altare hoc me dare non potuit, fraternitatis consortio ab eo junctus sum. Proximamque
sancti

Theophania Augu-
sta mori-
tur Anno
990. Herm.
Contr.

Adelheidis
Augusta.]

Ditmar
studies &
monachatus.

sancti Andreae natali magnum & valde cunctis acceptabile
 convivium duos dies peractum est. Inde egressus, & immi-
 nente quadragesima in civitate, *Vallibi* dicta, infirmatus, Ditmar
 patris laus
 & mors,
 Idib. Martij defensor patriæ, ac homo verus, utriusque de-
 bitum persolvit naturæ. Quem mater sua venerabilis omni
 probitate, *Mechtildis*, celeriter hunc persecutura, cum con-
 iuge *Cunegunda* deflet. Namque tanto orbara solatio, cum
 immenso mœrore diem expectaret extremum, in eodem an-
 no tertio Nonas decembris fideliter migravit ad Christum.
 Patruus autem meus, nomine *Lutharius*, cui æqualiter nobis
 cum hæc hæreditas contigit, matri meæ antiquum renovans
 dolorem, multa intulit mala, & quamvis hæc firmæ suimet
 fidei à matre sua sibi fuerit commissa, tamen omnibus ejus-
 dem bonis eam privare contendit. Quid multis moror? Im-
 peratoris auxilio cuncta ei restituntur. Interea *Atheldagus*
 Archiepiscopus Bremensis obiit, & *Lievvizo* *successit, qui
 Papam *Benedictum*, exulem, à patria suimet, quæ sita in con-
 finio Alpium & Suevorum, huc sequutus erga dominum &
 regem fide, ad hunc honorem promeruit venire. *Slavi* iterum
 appetiti subduntur regi, renovatis juxta *Albim* castellis, & in
 hyeme aqua inundans, & ventus ingens, multum nocuit.
 Æstas nimia frugibus, & sæva mortalitas hominibus nimis
 nocuit. Anno Dominicæ incarnationis DCCCC XCI.
Hilibrardus sanctæ Halberstadenſis Ecclesiæ venerabilis anti-
 stes, qui me baptizavit atque confirmavit, templum Domini,
 quod ipse à fundamento ædificans, tandem ad unguem usque
 perduxit, XII. Cal. Novemb. dedicavit. Adfuit ibi tunc Rex
 cum Imperatrice *Adelheida*, avia ejus & Abbatissa *Mechtildis*,
 & Archiantistites hi: *Vvilgigisus*, *Gisilerus* & *Lievvizo* cum suis
 confratribus XVI. Festivitas autem erat eadem Christi con-
 fessoris Galli, in cujus monasterio prædictus Præsul edoctus
 est, & ideo semper studuit in hac celebritate suam perficere de-
 K sice-

siderium, & tunc inierat xxiv. ordinationis suæ annus. Hunc adjuvit in omnibus fidelis suimet Capellanus *Hildo*, & prudentissimè cuncta disposuit. Omnes Saxonie primates hic tunc convenientes caritative suscipiuntur. Nunquam fuerunt antè nec post, ut veraces affirmant, in divinis laudibus, & in negotiis secularibus, omnia plenius cunctisque acceptius peracta.

Chasma.

In sequenti anno in gallicantu primo lux ut dies ex aquilone effulsit, & unam sic manens horam, undique cœlo interim rubente evanuit. Fuere nonnulli qui dicerent, eodem anno vidisse se tres Soles & Lunas tres, ac stellas invicem pugnasse.

Episcoporum quorundam obitus.

Et posthæc *Ecbertus* Trevirensis Archiepiscopus, cujus successor *Luidulfus* fuit, & *Dedo* Mirgimendensis, postquem *Suitgerus* ordinatus est, *Ero* quoque Ferdensis, cui *Bernhardus*, tunc ibi præpositus, supponitur, obiit. Fames quoque valida nostras oppressit regiones. In tertio prædictæ dedicationis anno avunculi mei à piratis capti sunt, ut in sequentibus patet.

Henricus Hezelo Bavarie Dux obit Gandersheim, visens Gerbergim Abbatisam eius nominis I. sororē suam, anno 997. Contra Aventinus Gerburgim filiam Henrici huius facit. p. 304 & Du. 563 Regi.

In quarto pestilentia cum fame & bello orientalibus ingruit, & Rex *Abodritos* petit, & *VVilrios* vastavit. Posthæc Rex in *Magdeburg* cum suis Principibus colloquium habuit, ad quod *Henricus* Bavarorum Dux inclitus venit, & cum inter hunc & *Ratisbonensem* *Gebehardum* longa haberetur contentio, cum bono ibidē finitur consilio, & pius ille Dux, qui omne suimet delictum continuis mundavit eleemosynis, inde pergens ad *Gandersheim*, ubi domina *Gerberg*, suimet soror, erat Abbatissa, ægritudine premitur subitanea, & tunc vocans ad se æquivocum ejus talibus instruit: *Vade celeriter ad patriam, ac dispone regnum, ac nunquam regi ac domino resistas tuo: multum enim me pœnitet hoc unquam fecisse. Patris memor sis tui, quia nunquam in hoc seculo videbis: filioque mox abeunte Dux præclarus in infirmitate sua semper Kyrie eleison ex corde clamans, migravit ad Christum v. Calend. Septemb. sepultus ibidem in medio Ecclesiæ coram sanctæ crucis altari. Quod cum*

filius

filius ejusdem comperiret, electione & auxilio Bavariorum
 patris bona apud Regem obtinuit. Eodem anno *Thiedricus*,
 Comes Palatinus, & *Sibertus* frater ejus, de hoc seculo transi-
 erunt. Ea tempestate nepos meus, Marchio *Henricus; Ever-*
kerum, Berwardi Wirziburgensis Ecclesie Episcopi militem
 egregium, sed nimis superbum, cepit, & ob illatas sibi inju-
 rias in loco, qui *Lindinlog* dicitur excoecavit. Rex autem de
 internuntiis ab Episcopo, id multum querentibus, comperi-
 ens, hocque graviter ferens, praedictum Comitem exilio re-
 legavit, & post haec gratiam suimet huic dedit, & apud Anti-
 stitem digna emendatione reconciliavit. Praedictus Praesul
 posthaec *Liupoldum* Marchionem orientalium, & nepotem
 ejus *Henricum* ad Missam sancti Chilianii, quae est iix. Id. Julij,
 ad se vocans, cum magna charitate eosdem habuit, & Comes
 in sacra nocte post matutinam cum suis militibus ludens, ex
 uno foramine ab ex coecati amico sagitta vallante vulneratus
 est, & facta confessione vr. Id. Julij expiravit, innocens in
 factis praedictae actionis, & in consilio. Hic in postera die ibi
 sepultus merito desletur, quia sibi prudentiorem & in cunctis
 actibus meliorem nullum reliquit, Hyems, quae praecesserat,
 asperitate & pestilentia, nimioque frigore & vento, ac inso-
 lita siccitate, plena erat. In hac devicti sunt Slavi. Sed quia
 superius destructionem Brandenburgensis Ecclesiae dixi, nunc
 qualiter ad tempus praefato subderetur regi, brevi explicabo.
 Fuit in nostra vicinitate quidam miles inclytus *Kiza* nomine,
 qui a Marchione *Thiedrico*, aliter quam sibi placeret, habitus
 est. Ob hoc, & quia facultas suae nequaquam impietati sup-
 peteret, ad hostes perrexit nostros, qui in omnibus sibi nimis
 fidelem cognoscentes, supra memoratam urbem nobis satius
 ad nocendam, eidem commiserunt. Hic postea nostris de-
 linitus blanditiis, eam regiae potestati cum semetipso tradidit.
 Unde *Luitici* nimio furore succensi, cum cum omnibus, quas
 habebat

noburgi
 mortuum,
 ac in aede
 Haimerai-
 niana se-
 pultu tra-
 dit, p. 308
 Epitaphiu
 ejus ibid.
 habet Ande
 Ratisp. in
 Chron. Ba-
 variae p. 342

Kiza m.
 les,

K 2

habebant catervas, illico petebant. Interea Rex in *Magdeburg* fuit, & cum hoc comperiret, quos ibi tunc habebat, celeriter eo misit, *Ekkhardum* Marchionem & tres avunculos meos, *Henricum, Vdonem, Sigfridum* cum *Fridrico* Comite Palatino & patruo meo. Et hi omnes eo cum suis venientes, interrupti sunt ab hostibus, se acriter irruentibus, & una pars ex nostris in urbem venit, alia vero quæ remansit, caesis militibus nonnullis rediit. Tunc Rex collectis undique sociis, illo properat, & hostes nostri magnam vim defensori urbis inferentes, cum ultimam legionem vidissent, cito amoti fugerunt castris. Nostris autem in ereptione interius gaudentes, *Kyrie eleison* cantant, & advenientes unanimiter respondent.

Munita urbe præfidiis Rex abiit, & eandem in sua potestate diu tenuit. Post hæc *Kiza* ad *Quedelingeburg* cum veniret, civitatem suam cum uxore & satellitibus suis perdidit, quæ omnia urbe excepta post receperunt. Unus autem ipsius miles *Bolitius* nomine, cujus consilio hoc totum, quamvis tunc absens esset, agebatur, ibidem dominabatur, & *Kiza* cum in his partibus post latenter nocere voluisset, optimus miles cum suis interfectus est. Et sicut prædixi, tres avunculi mei, *Henricus, Vdo* & *Sigfridus* cum *Ethelgero* cæterisque compluribus, piratis sua depopulantibus ix. Kalend. Julij navibus occurrunt, factoque invicem certamine, *Udo* decollatur; *Henricus* autem cum fratre suo *Sigfrido* & Comite *Ethelgero* devictus, dictu miserabile, à pessimis hominum captus deducitur. Hoc infortunium inter Christi fideles, fama volante mox dilatatur. *Bernhardus* Dux, qui proximus fuit, nuntios quam propere misit, qui pretium pro eorundem redemptione eis promitteret, & conveniendi pacifice, ac locum colloquendi peteret. Parati sunt, pacem firmam, & ineffabilem pepigerunt pecuniam. Quid autem ad hæc primo Imperator, deindeque in nostris partibus Christiano-

Kiza ca-
des.

Avunculi
Ditmari.

Sveones &
Dani tota
Saxonum
obtrivere
virtute. n.
Adam.
Brem pag.
14. Hel-
moldus lib.
2, cap. 15.

Arianorum larga benignitas debito humanitatis officio im-
 penderit, explicare non sufficio. Mater autem mea tanto
 dolore intrinsecus commota, omne quod habuit vel acquirere
 ullo modo potuit, pro fratrum ereptione attribuit. Exe-
 crata vero piratarum turba, * cum maximam collectæ pe-
 cuniæ partem immenso suimet pondere perciperet, *Henrici*
 vice filium ejus unicum *Sigefridum* nomine, cum *Garewardo*
 & *Vulferemo*, *Ethelgeri* autem loco avunculum ejusdem *Thi-*
dricum, & amitæ suimet filium, *Olef* vocatum, suscipientes, ut
 quod de promisso eis thesauro adhuc remansit, eo velocius
 colligeretur, eos abire, *Sigefrido* solum remanente permisit.
 Hic quia filium non habuit, à matre mea remedium ab uno
 filiorum suimet postulavit. Quæ tam necessariæ petitioni
 satisfacere desiderans, nuntium ad Abbatem *Rigdagum* cele-
 riter misit, qui fratrem meum *Sigefridum*, tunc ibi sub habitu
 monachico degentem, accepta licentia reduceret. Hic quia
 satis prudens vir fuit, cunctis sollicitè perquisitis, injustæ le-
 gationi resistit, & propter curam à Domino sibi creditam,
 quod hoc facere non præsumeret, respondit. Nuntius au-
 tem, ut ei visum fuit, ad *Eckihardum*, qui tunc custos Eccle-
 siæ S. Mauritij, & magister erat scholæ, veniens, ut me ob rem
 necessariam matri meæ remitteret, supplex rogavit. Veni, &
 cum laicali habitu, quò apud piratas debui obses conversari,
 prioribus adhuc indutus vestimentis V. feria profectus sum. Et
 in ipsa die *Sigefridus*, de pervigili hostium custodia, qua multum
 vulneratus detinebatur, sic divino evasit auxilio. Idem in
 angustia vehementi positus, cum *Nodbaldo* & *Edicone*, quo-
 modo evaderet, plurimum semper versans, præcipit hos velo-
 ci navicula, quantum his, qui eum detinebant, satis valuisset
 ministrari de vino ac de cæteris adpertinentibus sibi deferre.
 Jussis tum sine mora completis, canes avari saturabantur,
 factoque mane presbyter ad missam paratur, & Comes, eun-

* Ascomã
nos hos
piratas
dixere.
Idem.

Sigefridus
Marchio.

Sigefridus
frater Dux
mari.

Sigefridus
Marchio
cujusdam
auxilio pi-
catoris.

furtim no-
 etu subla-
 tus evadit,
 Albertus
 Stad. pag.
 XII. refe-
 rens irru-
 ptionem il-
 lam pirata-
 rum in an-
 num 988.
 * Stadium
 oportunū
 Albiae por-
 tus præsi-
 dium. A-
 dam Brem.
 pag. 34.

Etis absque custodibus solum hesternò gravatis vino, ad pro-
 ram lavaturus accedens, puppi paratæ insiluit. Extollitur
 clamor, presbyter quasi conciliator, capitur, anchoræ levan-
 tur, remiges velociter hos fugientes insequerantur. Quos
 Comes vix evadens, cum littoris securitatem attingeret, ut
 prius ipse præcepit, paratos invenit equos, & ad civitatem
 suam *Herseveld*, dictam, ubi frater suus *Henricus*, & uxor eius
Ethela, tanti gaudii inscia, fuit, pergere properavit. Hunc
 hostes pone securi, urbem quæ littori vicina stabat, *Stethu* *
 nomine, incurrunt, cum curiose in abditissimis quarentes
 locis, & non inventes, feminis in aures vi rapiunt, tristes-
 que recedunt. Tali furore omnes succensî crastino clericum
 & nepotem meum, cum cæteris obsidibus universis, naribus
 ac auribus & manibus obruncant, foris eos projicientes in
 portum. Tunc fugientibus his, unusquisque à suis rapitur,
 mœrore inaudito insurgente. Ego autem visitatis meimet
 avunculis, remeavi Christo largiente incolumis, caritative à
 familiaribus meis susceptus. In illo tempore *Luidolfus*, Au-
 gustensis Episcopus venerabilis IX. Kalend. Augusti obiit, &
Gevehardus Elabangensis Abbas ordinatur. Interim in qua-
 dam villa *Borchtorp* dicta, natus est infans, dimidius homo,
 posterioribus auro * similis, dextram autem & oculum læ-
 va minorem habens, dentes croco similes, sinistrum bra-
 chium absque IV. digitis solo cum pollice integrum:
 ante baptismum attonite videns, & post nihil, quarto
 die moriens. Magnum hoc monstrum facinoribus nostris
 intulit pestilentiam. Prædictus antistes *Hillibardus*, cum ec-
 clesiam & gregem sibi commissum XXIX. annos gloriosissi-
 me verus Israelita regeret, VII. Kalend. Decemb. exspirans, se-
 pulchrum est extra Ecclesiam, infra claustrum, ubi ipse sibi pa-
 raverat domicilium. Et cum confratres ejus in electione con-
 venire non possent, præpositus est his de capella regis *Arnulfus*,
 & Id.

Luidolfus
 Episc. Au-
 gust. mori-
 tur anno
 996. succe-
 dit Geve-
 hardus.

Hillibardus
 Halberst.
 obiit eodē
 anno, suc-
 cedit Ar-
 nulfus,

& H. Decemb. ordinatus, sicut ille vir sanctus antecessor eius, dum adhuc valeret, prædixit, cunctis tunc præsentibus. *Hunc, inquiens, hospitem honorate, & quantum potestis illi servite, providere enim debet in suos post me.* Et cum idem jam in agone exitus sui jaceret, vidit gloriam Domini, & vocato ad se Wlfario, suimet Capellano: *Vides, inquit, frater aliqua?* & ille, *se nihil vidisse*, respondens audivit ab eo, quod camera nata hæc in qua tunc jacebat, & in qua duo antecessores sui obierunt, divina majestate plena fuisset. Et hæc dicens, transivit de hoc carcere ad indeficiens lumen. Rex autem natale Domini in Colonia fuit, & pacificatis omnibus in his regionibus, ad Italiam diu desideratus perrexit, & in urbe *Papia* Paschale peregit festum. Dehinc *Romam* veniens gloriose nepotem suum *Brunonem*, *Ottonis* filium Ducis, in loco *Jo-* hannis Papæ nuper defuncti, cum omnium laude præsentium constituit. Sed incuria sua contigit damnum. Imperator ob defensionem patriæ, *Bernburg* civitatem opere muniens necessario, eam IV. hebdomadas ad tuendum *Gislero*, commisit. Qui fraude ignota ad placitum à Slavis vocatus cum parva multitudine exiit. Alii namque præcesserunt, & quosdam in urbe reliquit. Ecce autem unus ex confociis ejusdem erumpere à silva hostes prodidit. Congredientibus vero tunc ex utraque parte militibus, Archiantistes, qui curru venit, equo fugit alato, ex suis mortem evadentibus paucis. Slavi victores præda interfectorum vi. Nonas Julij sine periculo potiuntur, & Archiepiscopum sic elapsum esse conqueruntur. Custodivit tamen, quamvis sic lugubriter mutilatus, urbem ad dictum diem *Gislerus*, tristisq; reversus obviam habuit patrum meimet Marchionem *Lutharium*, cujus curam civitas prædicta tunc respiciebat, firmiterque ei eam committens, abiit. Accessit autem Comes, & ut urbem vidit incendio fumigantem, Archiepiscopum remeare per internuntium

Camera & camera conclave arcuntum. Vid. Goldast Tom. I. Rer. Alem. p. 184

Bruno, filius Ottonis, nepos Ludolfi, filii Ottonis I. fit Papa, dictus Gregorius V. anno 997.

Bernburg à Slavis vastatum & incensum.

Lotharius Ditmari patruus.

Turingia
Australis.

Svonehilda
Eckihardi
uxor.
vid. Chron.
Montis Ser.
pag. 39.

Thuringia
septentrio-
nalis.

Wirin-
harius
Lotharii
F. svo
ἐμάρτυρ.

rium frustra perii. Ipse autem ignem in duobus locis jam alte ascendentem extinguere tentans, cum nihil omnino proficeret, portam hostibus patentem derelinquens, domum moestus revisit, & accusatus postea apud Imperatorem, imputatam sacramento purgavit culpam. Post ix. dies prædictæ cædis mater mea, *Cunegunda* nomine, tertia Id. Jul. in civitate *Germeresleva* expiravit. *Ekkihardus* ex nobilissimis Turingiæ australis natalibus hujus genealogiæ ortum ducens, cum gradatim ad virilem pertingeret ætatem, parentelam * suimet omnem tam morum quam actuum graviter inclytum honorat. Quia, ut legimus, *dedecorant bene nata culpa*. Is post multas bellorum asperitates; quas cum patre suo *Guntbero*, ab honore suo diu suspensio, perpeffus est, ad gratiam Imperatoris II. Ottonis ad patriam honorificè cum remearet, *Thitmari* Comitis viduam & *Bernhardi* Ducis sororem, nomine *Svonehildam* in matrimonium sibi copulavit, ex eaque primogenitam nomine *Luidgerdam*, acquisivit filiam. *Lutharius* autem ex clara Turingiæ septentrionalis profapia editus, cum vir factus esset, ætatem superare virtutibus nitebatur. Cùmque secundo multum carus esset Ottoni, ejus auxilio quandam, *Godilam* nomine, ex occidentali regione nobiliter natam, cum licentia *Wiridunensis VVigfridi* Præfulis, consobrini ejus, sibi in conjugem desponsavit & acquisivit, quæ peperit ei in tertio decimo ætatis suæ anno primogenitum, patris sui nomine appellans *VVirinbarium*. Sed cùm duæ propagines istæ, puer inquam & puella, ex tam nobilissimæ vitis radice emerissent, jamjam paulatim ad maturitatem fructus pertingere inclytis virtutum scalis nitebantur. Sed *Lutharius* Comes & puellæ illius formam, & conversationem bonam primo pensavit, qualiter eam consociaret filio suo mentis secreto semper voluit. Et ad ultimum erumpens per fideles internuncios *Ekkihardo*, tunc Marchioni deside-

rium

rium diu latens aperuit ac celeriter impetravit. Convenientibus tunc in unum familiaribus eorundem, promisit legitime *Ekkihard* Luthario eandem se filio suo daturum in uxorem more suo, & jure presentibus cunctis optimatibus affirmans, Qui cum tertio *Ottoni* multum placeret, & apud eundem inter alios primates plurimum valeret, nescio qua causa depravatus, pactum firmissimè stabilitum, interrumpere quam maxime conatur. Quod mox *Lutharium* non latuit, & ut hoc non fieret, anxia menteolvebat. Imperatore & *Ekkihardo* pariter tunc in Romania commorante commissa erat Regni istius cura venerabili *Abbatissæ Mathildi*, de qua superius memoravi, in cujus civitate *Quidelingeburg* nuncupata, puella hæc educabatur. Fit publicus in *Dornenburg* *Abbatissæ* totiusque senatus in unum conventus. Interim *Wirinbarius*, ut arbitror, non consilio patris, sed amore virginis, & ob metum manifesti dedecoris, cum confratribus *Henrico, Friderico*, cæterisque militibus optimis, urbem præfatam ascendit, sponsamque suam & reluctantem & clamantem vi auferens cum suis ad *Vallibiki* lætus & incolumis pervenit. Quod cum *Abbatissa* à certo comperiret legato, graviter commota, cunctis hæc Principibus lacrymis queritur obortis, rogans ac præcipiens, ut armati omnes publicos hostes celeriter insequerentur, ac vi captis seu occisis, virginem sibi reducere conarentur. Nec mora, jussa hæc miles armatus accelerare contendit, & priusquam urbem munitam attingerent, eosdem per compendiosa itineris interruptos, vi capere vel occidere seu effugare anhelavit. Compertum est autem à viatoribus, quod hi, quos insequerentur valida manu, clausisque portis notis jam gauderent præsidiis, nulli patere ingressum, aut velle mori, aut se ibi defendere, & nunquam ulli sponsam reddere. Quo audito admodum tristis effectus revertitur. *Lutharius* autem, & cum eo *Africus*

Mathildi
Abbatissa
Quedlin-
burg.

Ludgarda
raptæ à
Wirin-
bario.

L

senior

senior, milesque comitis *Ekkihardi Thimarus*, proficiscentes voluntatem sponsæ perquirunt, seque ibidem tunc manere malle, quam reverti, satis certi ab eadem effecti, Domine Abbatis, cœterisque hæc responsa intimabant. Consulenti tunc de talibus primates Abbatis, dictum est ab his, quod sibi videretur optimum in *Magdeburg* fieri conventum: huc sponsum cum contextuali venire, auxiliares quoque omnes, & aut se reos ibi præsentare, aut damnatos fugere, sicq; factum. Confluente maxima illuc multitudine *Wirinbarius* cum suis cooperatoribus nudis provolvitur pedibus, uxorem reddit, veniam de commissis sibi suisque, auxilio Principum promissa emendatione promeruit. Sed venerabilis in omnibus *Mathildis* finito colloquio *Luiderdam* secum duxit, non pro retentione, sed pro timoris magni confirmatione. Bonæ suimet voluntatis propositum præventu subitanæ mortis interruptum est. Namque post paucos dies, cum hæc ad locum à Domino sibi paratum veniret continuo infirmata, *Bernwardum*, sanctæ Hillimessemensis Ecclesiæ tunc Pastorem, vocavit, & accepta ab eo quam postulavit, indulgentia, 11x. Id. Febr. hominem exiit interiorem, sepultaque est in Ecclesia ad caput avi suimet regis Henrici. Hoc funere Imperatrix *Adelheidis*, mater ejusdem, supra modum turbata, ad Imperatorem nuncium misit, qui & obitum ejus huic innotesceret, & æquivocam suam, sororem ejus huic succedere postularet. Cæsar piis assensum præbens desideriis, amitæ suimet necem deslet & Abbatiam dilectæ suimet germanæ per *Becelinum* portitorem virga à longe commisit aurea, & ut ab Episcopo benediceretur *Arnulpho*, præcepit. *Adelheidis* autem imperatrix urbem, quæ *Olfa* vocatur, interim ædificans, collectis ibidem monachis, omnibusque perfectis, in eodem anno 16. Cal. Januarij gaudens oppetiit, de quibus orta fuit; Cujus fidei servitio justa recompensans præmia dominus, ad

Wirinbarius sup-
plex Abbatis.

Mathildis
Abbatis
mors.

Mathildis
altera, Ot-
tonis 11 L
soror.

Adelheidis
Aug. mors.
ut & Gre-
gorii Papa
Lamberto
Schaffn.
anno 999.

urbam ejus plurima hodie operatur miracula. Papa quoque *Gregorius* bene dispositis Romæ omnibus II. Nonas Februarij obiit, *Gerberto* sibi mox succedente. Post hæc Imperator *Gisilerum* Archiepiscopum, eo quod duas teneret parochias in synodo accusans Romana, judiciali eum sententia ab officio suspendi, ac per internuncios ab Apostolico eundem illò vocari præcepit. Qui tunc paralyti percussus, cum huc venire nequiret, *Rothmannum* misit clericum, qui juramento, si aliter non crederetur, se excusaret: datis tunc induciis differtur, usque dum Imperator cum comprovincialibus Episcopis hoc discutere valuisset. Postea Cæsar auditis mirabilibus, quæ per dilectum sibi martyrem Dominus fecit *Adelbertum* orationis gratia eò pergere festinavit. Sed cum *Ratisbonam* veniret à *Gebehar do* ejusdem Ecclesiæ antistite, magnifico honore susceptus est, comitantibus secum *Ziazone* tunc patritio & *Roberto* oblationario cum Cardinalibus. Nullus imperator majori unquam gloria à *Roma* egreditur neque revertitur. Huic *Giselerus* obviam pergens gratiam ejus, quam vis non firmam, promeruit; & comitatur. Cæsar autem ad *Cicensem* perveniens urbem, à secundo *Hugone* ejusdem sedis provifore tertio, ut decuit Imperatorem, suscipitur. De indeque recto itinere *Misnensem* tendens ad civitatem, à venerabili *Egedo*, hujus Ecclesiæ Episcopo & à Marchione *Ekkihardo*, qui apud eum inter præcipuos habebatur, honorabiliter accipitur. Decursis tunc *Milciemi* terminis, huic ad *Die-desi* pagum primo venienti, *Bolizlaus*, qui *major laus* non merito, sed more antiquo, interpretatur, parato in loco, qui *Ilua* dicitur, suimet hospitio multum hilaris occurrit. Qualiter autem Cæsar ab eodem tunc susciperetur, & per sua usque ad *Gnesin* deduceretur, dictu incredibile ac ineffabile est. Videns à longè urbem desideratam, nudis pedibus suppliciter advenit & ab Episcopo ejusdem *Vagero* venerabiliter susce-

Gisilerus
Archiepisc.
accusatus,

Ottonis III
iter religi-
osum in
Poloniam,

Otto III:
suscipi-
tur splen-
dide abHu-
gone Citi-
zensi, &
Ægidio
Milnensi,
Episcopis,
vid.Chron
Citiz. pa
768.

Archiepis-
copatus
G. cicensis
auctor Ot-
to III.

ptus, Ecclesiam introducit, & ad Christi gratiam sibi impetrandam, martyris Christi intercessio profusis lacrymis invitatur. Nec mora, fecit ibi Archiepiscopatum, ut spero legitime, sine consensu tamen præfati præfulis, cujus dioecesi omnis hæc regio subiecta est, committens eundem prædicti martyris fratri *Kadimo*, eidemque subjiciens *Reinbernum* sanctæ *Cholbergensis* Ecclesiæ Episcopum. *Papponem* Cracuensem, *Johannem* Wiotislæensem *Vngero* Posnaniense excepto, factoque ibi altari, sanctas in eo honorifice condidit reliquias. Perfectis tunc omnibus Imperator à præfato duce magnis muneribus decoratur & quod maxime sibi placuit trecentis militibus loricatis. Hunc abeuntem *Bolizlaus* comitatu usque ad *Magdeburg* deducit egregio, ubi palmarum solennia celebrata apparatus peracta sunt. Secunda feria Archiepiscopus ejusdem loci Imperatoris edicto priorem suscipere sedem rogatus, data internunciis magna pecunia inducias ad *Quidelingenburg* vix impetravit. Fit illuc magnus Senatorum concursus, paschalia etiam ibi peraguntur gaudia, & habita ii. feria synodo, iterum *Gislerus* vocatur. Hic infirmitate oppressus valida, à prædicto excusatur *Rotbmanno*, & in multis à *VValtherdo* tunc præposito defenditur. Indicitur hinc concilium in *Aquisgrani*, quo ipse cum suis veniens iterum ab Archidiacono Romanæ sedis alloquitur, qui sapienti consilio usus, generale sibi postulat dari consilium, sicque in discussa dilatavit hæc omnia, usque dum hæc Dominus finire dignatus est nostris propitius temporibus. Imperator antiquam Romanorum consuetudinem jam ex parte magna delectam, suis cupiens renovare temporibus, multa faciebat, quæ diversi diverse accipiebant. Solus ad mensam quasi semicirculum factam, loco cæteris eminentiori sedebat *Caroli* Caesaris ossa, ubi requiescerent, dum dubitaret, rupto clam pavimento, ubi ea esse putavit, fodere, quousque hæc in solio inventa sunt regio.

Boleslai
Poloni ho-
spitalitas.

Gislerus
Archiepi-
scopatu
Magdeb.
cedere jus-
sus. Confer
Chronic.
Citiz. pag.
768.

Caroli M.
sepulcrum
apertum.

regio, iussit. Crucem auream quæ in collo ejus pependit, cum vestimentorum parte adhuc imputribilium sumens, cæteracum veneratione magna reposuit. Sed quid memorem singulos ejusdem accessus & recessus per omnes suimet episcopatus & comitatus? Cunctis apud transalpinos bene depositis, Romanum visitavit imperium, Romuleasque pervenit ad arces. Vbi ab Apostolico, cæterisque coepiscopis magnis laudibus suscipitur. Post hoc *Gregorius*, qui Cæsari valde charus erat dolo eum capere nifus occultas tendebat insidias. Quibus collectis & ex improviseo adversus eum jam insurgentibus, imperator de porta cum paucis evasit, maxima suorum cæterva sociorum inclusa, & vulgus nunquam suis contentum dominis, malum huic pro ineffabili pietate restituit. Dehinc nuncio suimet omes Cæsar sibi familiares convenire illuc rogat, & præcipit, demandans singulis quibusque, si nunquam de honore sui vel incolumitate curarent ad disciscendum eum, ac amplius tuendum, armato ad se milite properarent. Romani autem manifestati tunc, sceleris culpa erubescens, seque invicem supra modum redarguentes omnes inclusos emisere securos, gratiam Imperatoris, & pacem modis omnibus suppliciter expetentes. Quos ubicunque vel in ipsis, vel in rebus suis Cæsar lædere potuit, verbis eorundem mendacibus diffidens, nocere non tardavit. Omnes Regiones quæ Romanos & Longobardos respiciebant, suæ dominationi fideliter subditas, Roma solum, quam præ cæteris diligebat, ac semper excolebat, excepta, habebat. Conveniente tunc cum *Heriberto*, sanctæ sedis Agrippinæ Archiepiscopo, plurima fidelium turba, Imperator lætatur, & quamvis exterius vultu semper hilari se simularet, tamen conscientia secreto plurima ingemiscens facinora, noctis silentio, vigiliis orationibusque intentis, lacrymarum quoque rivis abluere non desistit: sæpenumero omnem hebdomadam, excepta v, Febr. Jejunis perducens, in elemosinis valde largus

Otto Imperator Romæ tractat qualiter iura regni & Ecclesie ad antiquum statum reformaret, vix conspirationis periculum evadit. Sigebert. ad an. 1002.

Heribertus Archiepiscopus Colonien. sis.

L 1

largus

largus extitit. Appropinquantem ejus obitum multa pervenire importuna. Namq; nostri duces & comites, non sine conscientia Episcoporum multa, contra eum conspirare nituntur,

Henricus
Dux Bajorum
riorum inter
tius co no.
mine.

Henrici Ducis, postea successoris sui, ad hoc auxilium postulantes. Hic ultima patris sui met & æquivoci monita, qui in *Gandersheim* obiit, ac requiescit, memori servans in pectore, & sibi hæcenus in cunctis fidelis, nullum his præbuit assensum. Imperator hoc statim comperiens, & patienti ferens animo in paterna urbe pustellis interiora prementibus, & interdum paulatim erumpentibus, infirmatur. Qui facie clara,

Ottonis III
mors anno
1002.

ac fide præcipuus, ix. Cal. Febr. Romani corona imperij exivit ab hoc seculo, suis insuperabilem relinquens mœrorem, quia tempore eo non fuit ullus largior ac per omnia clementior illo. Alpha & O miseratur tribuens pro parvis magna pro temporalibus sempiterna. Hi autem, qui extremis ejus inerebant, hæc tam diu celabant, quoad exercitus undique tum dispersus per internuncios colligeretur. Tunc tristis turba dilecti senioris corpus comitata, magnas bellorum asperitates vii. dies continuo perpessa est, nullaque securitatis certitudo ab hostibus concessa, nisi tum duntaxat quando ad *Bernam* perveniunt civitatem. Exin cum ad *Pollingum* curtem *Sigefridi* Præsulis Augustani, venirent, ab *Henrico* Duce suscepti lacrymis ejusdem vehementer iterum commoti sunt. Quos singulatim, ut se in Dominum sibi, & regem eligere voluissent, multis promissionibus hortatur, & corpus Imperatoris cum apparatu Imperiali, lancea duntaxat excepta, quam *Heribertus* Archipræsul clam præmittens, suam sumit, in potestatem, habet honorificè. Archiepiscopus autem custodia parumper detentus, relicto ibi pro vadimonio sui met fratre, cum licentia abiit, ac sacram mox lanceam remisit. Is cum omnibus, qui huc Imperatoris funus sequebantur, excepto antistite *Sigefrido*, Duci tunc non consentiebat, neque

Henricus
Bajorum
Dux inju-
riato He-
riberto.
Colon. Ar-
chiep. In-
signia re-
gni ab eo
violenter
extorsit,
quasi jure
heredita-
rio sibi
competen-
tia. *Sigeb.*

Ottonis III
intestina

omniq

omnino denegabat, sed quo melior & major populi totius
 pars se inclinaret libenter assensurum pronunciabat. Dux
 vero cum his Augustanam attingens urbem dilecti senioris in-
 testina duabus lagunculis prius diligenter reposita in orato-
 rio sancti Præsulis *Orhelrici*, quod in honorem ejus *Luidulphus*,
 ejusdem ecclesiæ Episcopus, construxit, in australi parte mo-
 nasterij sanctæ martyris Afræ sepulturæ honorabili tradidit &
 ob animæ remedium suæ centum mansos propriæ heredita-
 tis concessit. Deindeque dimissa cum pace magna multitu-
 dine, ad civitatem suam quæ *nova* vocatur, corpus Cæsaris
 profequitur. Posteaque ab æquivoco suimet *Henrico*, cujus
 sororem vivente Imperatore jam duxit, suppliciter exoratus,
 tandem corpus, valedicens singulis, ad loca destinata dimisit.
 Interim Principes Saxonie, comperta senioris sui nece imma-
 tura, ad Frasam curtem regiam, quam tunc *Guncelinus* Comes
 ex parte imperatoris in beneficium tenuit, tristes conveniunt.
Gislerus Archiepiscopus Magdeburgensis cum coëpiscopis,
Bernhardus Dux, *Lutharius* & *Ekkihardus* ac *Gero* Marchiones,
 cum optimatibus regni, de statu Reipublicæ tractantes. Comes
 autem *Lutharius*, ut pro primo persensit, *Ekkihardum* se velle
 exaltare super se Archiepiscopum prædictum, meliorem pro-
 cerum partem in secretum foras vocavit colloquium, hoc
 omnibus dans consilium, ut juramento firmarent, se nullum
 sibi Dominum vel Regem communiter vel singulariter ele-
 cturos ante constitutum in *VVerle* colloquium. Quod ab
 omnibus laudatum excepto *Ekkihardo*, & collaudatum. Hic
 se paululum à regni fastigio dilatatum graviter ferens erupit:
*O Luthari Comes, quid adversaris? & ille; num curru tuo quar-
 tam deesse non sentis rotam? Sic interrupta electio, & vera an-
 tiquorum relatio, quod unius noctis intermissio, fiat unius
 anni dilatio, & illa usque in finem vitæ hujus prolongatio.*
 Tempore prædicti Calatis monasterium in *Hillesleva* à *Slavis*
 come

Augustæ
 reliquum
 corpus A-
 quisgrani
 sepelitur.
 Herm. Cōs
 tractus.

Conventus
 Principum
 Saxonie
 Frasæ.

Ekkardus
 imperium
 ambit.

Funus Ot-
tonis III.

Hereman-
nus Dux A-
lamannia
& Alsatia
regnum for-
te divide-
re, & parti
aspirare
tentabat.
Annal. He-
ridanni.

combustum est, eductis sanctimonialibus, & eodem die mul-
ti ex nostris sunt interfecti. Equidem ab incepto multum de-
vians, tandem revertat, exequias Imperatoris succincte per-
stringens. Cujus corpus, cum ad *Coloniam* veniret primum
susceptum est ab Archiepiscopo ejusdem civitatis *Heriberto*
ad monasterium sancti *Severini* post palmas, II. feria ad San-
ctum *Pantaleonem*, III. defertur feria ad sanctum *Gereonem*,
IV. die in coena Domini ad sanctum *Petrum* portatur, ubi poe-
nitentibus more Ecclesiastico introductis & indulgentia re-
solutis animae praesentis corporis ab Archipraesule remissio
datur, a consacerdotibus autem memoria exposcitur, lacry-
mabiliter autem a populo supplice impenditur. VI. feria il-
lucescente funus elevatum ad *Aquasgrani* sancto perducitur in
sabbatho, die vero *Dominica* in Ecclesia sanctae *Mariae* sem-
per virginis in medio sepelitur choro. Impensa ab eo cun-
ctis pietas, obnixae orationes, fletusque suasere perducere
concrepantes *Dominicae* resurrectionis festa angelorum ac
hominum gaudia, communiter gratulabunda; sed propter
fragilitatem convenientium non valuerunt digna venerati-
one compleri: quia peccatis hoc promerentibus suis agno-
verunt pariter vindictam divinam. Acquirat animae istius
veniam cum lacrymis, quicumque sit professione fidelis in
domino, quod is nostram renovare studuit ecclesiam conatu
mentis summo. Percipiat in terra viventium semper ado-
ptatam communionem piorum, cum bonis domini inde-
fectivis, qui semper studuit misereri miseris. Maxima pars
procerum, qui his interfuerunt exequiis *Hermano* Duci auxi-
lium promittunt ad regnum acquirendum & tuendum, *Hen-
ricum* mentientes ad hoc non esse idoneum propter multas
causarum qualitates. *Longobardi* autem audito Imperatoris
discessu, de futuris nil solliciti, neque de dignis poenitentiae
fructibus cupidi *Harduwigum* sibi in regem elegerunt, destru-
endi

endi potius gnarum artis, quam regendi, ut in divino iudicio
 ipsis post claruit, hujus rei authoribus. Sed hæc posterius
 exponenda relinquens, ab eo incipiam scribere, qui pietate
 divina, & virtute sua omnes se adversum se unquam erigen-
 tes humiliavit, & cervice flexa sibi honorem impendere coë-
 git. Et hic quintus in ordine, secundus in nomine, notet
 quinti titulum libri. Et quia omne quod in hujus planicie
 operis adscribendum est ordinatim, ponere nequeo in con-
 sequentibus sensim recolligere equidem non erubesco. Ite-
 rantis enim varia vicissitudine fruor, qui rectæ semitæ ductum,
 nunc ob asperitatem, interdum autem propter ignorantiam
 flexuosa callium varietate murat. Unde *Misceconis* Polonio.
 inclyti Ducis & in superioribus libris ex magna parte si-
 gnati residuum explico factum: Hic à *Bohemia* regione nobi-
 lem sibi uxorem senioris *Bolizlavi* duxerat sororem, quæ sicut
 sonuit in nomine, apparuit veraciter in re. *Dobravva* enim
 Slavonice dicebatur, quod latino sermone *bona* interpreta-
 tur. Namque hæc Christo fidelis, dum conjugem suum va-
 rio gentilitatis errore implicitum esse perspiceret, sedula re-
 volvit angusta mentis deliberatione, qualiter hunc sibi socia-
 ret in fide & omnimodis placare contendit: non propter tri-
 formem mundi hujus nocivi appetitum, quin potius propter
 futuræ mercedis laudabilem, ac universis fidelibus nimis desi-
 derabilem fructum. Hæc sponte sua fecit male ad tempus,
 ut postea diu operari valuisset bene. Namque in quadrage-
 sima, quæ conjunctionem prædictam proxima sequebatur,
 cum à se abstinencia carnis, & afflictione corporis sui decima-
 tionem domino acceptam afferre conaretur, dulci promissio-
 ne à viro sui met propositum frangere rogatur. Illa autem
 ea ratione consensit, ut alia vice ab eodem exaudiri facilius
 potuisset. Quidam dicunt, eam in unam carnem manducasse
 quadragesima, alij vero tres. Audisti nunc, lector, delictum
 ejus

Turbæ in
Italia.

Misceco
Polonus.

Dobrava
Misceconis
uxor.

Misceco ab
uxore ad
religionē
Christianā
tractus.

M

ejus, modo considera fructum elegantem piæ voluntatis is-
 lius. Laboravit enim pro conversione conjugis sui. Ac ex-
 audita est à benignitate conditoris sui: Cujus infinita boni-
 tate persecutor suimet studiosus respuit, cum crebro dilectæ
 uxoris hortatu, innatæ infidelitatis toxicum evomuit, & in
 sacro Baptismate nævum originalem deterfit, & protinus ca-
 put suum & seniore dilectum, membra populi, hæcenus
 debilia, subsequuntur, & nuptiali veste recepta inter cœteros
 Christi adoptivos numerantur. *Jordan*, primus eorum anti-
 stes, multum cum eis sudavit, dum eos ad superne cultum
 vineæ, sed vel verbo & opere invitavit. Tunc congratulan-
 tur legitimè conjugati, prædictus mas & nobilis foemina, il-
 lisque subdita omnis familia gaudet, se in Christo nupfisse.
 Post hæc peperit bona mater filium longe sibi degenerem &
 multarum perniciem genetricum: quem fratris sui nomine
Bolizlam appellavit, hunc inquam, qui in eadem primo la-
 tentem malitiam aperuit, deindeque in viscera scœvit, ut in
 sequentibus à me manifestum fit. Sed cum mater ejusdem
 obiret, pater ejus unam sanctimoniale de monasterio,
 quod *Calva* dicitur *Thiedrici* Marchionis filiam, atque cano-
 nica autoritate duxit. *Oda* fuit nomen ejus & magna erat
 præsumptio illius. Spreverat enim sponsum cœlestem, præ-
 ponens ei virum militare, quod cunctis Ecclesiæ rectoribus
 & maxime Antistiti suimet venerabili, *Hilibardo*, deplicuit.
 Sed propter salutem patriæ & corroborationem pacis neces-
 sarie, non venit hoc ad diffidium, sed reconciliationis conti-
 nuæ remedium salubre. Namque ab ea Christi servitus om-
 nis augebatur, captivorum multitudo ad patriam reduci-
 tur, vincis catena solvitur, reisque carcer aperitur, & ut spe-
 ro, ei magnitudo perpetrati facinoris à Domino remittitur,
 cum in ea tantæ pietatis dilectio cognoscitur. Legimus au-
 tem, quod is frustra dominum placare studeat qui inceptæ
 propo-

Bolizlam
 degener.

Oda Mona-
 cha altera
 Hiseconis

propositum nequitiae omnino non abjiciat. Hæc genuit viro
 suimet tres filios, *Miseconem*, *Suentepultum* & *Bolizlaum*, cum
 magno honore ibi degens usque ad finem viri, accepta, cum
 quibus fuit, & proficua, de quibus venit. Sed anno Domi-
 nicæ incarnationis DCCCCXCII. regni autem tertii Otto-
 nis octavo hic præfatus Dux jam senex & febricitans, ab exilio
 ad patriam transit, relinquens regnum suimet plurimis divi-
 dendum, quod postea filius ejusdem *Bolizlaus*, noverca & fra-
 tribus expulsa, exæcatisque familiaribus suis *Odilieno* atque
Pribuvojo vulpina calliditate traxit in unum. Hic ut tan-
 tum solus dominaretur, jus ac omne fas post posuit. Duxit hic
Rigdagi Marchionis filiam, postmodum dimittens eam, &
 tunc ab Ungaria sumsit uxorem, de qua habuit filium *
Bespreri nomine, similiter expellens eam. Tertia fuit Con-
 nildis, edita à venerabili seniore *Dobremiro*, quæ Christo fi-
 delis ad omne bonum instabilem conjugis sui mentem decli-
 navit, & immensa elemosynarum largitate & abstinence
 utriusque maculas ablucere non destitit. Peperit hæc duos
 filios, *Miseconem* & alium, quem dilecti senioris sui nomine
 vocavit, filias quoque tres, quarum una Abbatissa secunda
 nupsit *Hermanno* Comiti, tertia filio regis *Vulodomiri*,
 sicut dicturus sum. Imperatoris autem prædicti gratia &
 hortatu, gener *Henrici Ducis Bavariorum*, *Vvaic* in regno
 suimet, Episcopales cathedras faciens coronam ac benedi-
 ctionem accepit. Nec fileo quoddam miraculum tempori-
 bus præfati Cæsaris Romæ cœlitus exortum. Nam cum du-
 cis *Hermanni* milites monachorum sancti Pauli prata vi sua
 comprehenderent, suppliciter ab his scœpe rogati, discedere
 noluerunt, & continuo nubes variæ ascendunt fulmina mi-
 cant, terrorem Dominicum monstrantes. Tonitru terribi-
 le protinus subsequitur, ac ex eorum numero optimos qua-
 tuor occidens, cœterosque fugans, pauperes Christi in hoc
 mundo

Oda filii

Bolizlai crudelitas

Odilieno

Mobell

Uxores

Waic Un-
garorum
Rex

Mathildis
Ottonis III.
soror.

Conradus
Suevorum
Dux.

Hodo Mar-
chio. Sige-
fridus
filius F.

Franco E-
piscopus
Wormati-
ensis.

mando non esse contemptibiles ostendit. Protector enim talium misericors Dominus, & hos honorantes, & in necessitate sua exaudientes, digna retributione provehit, eorumque persecutores aut hic, quod levius habetur, aut in futuro, quod gravius, punit. Cæsaris ejusdem soror *Mathild* nomine, *Hermann*, Comitis Palatini, filio *Exonis* nupsit, & hoc multis displicuit, sed quia id non valuit emendari legaliter, tulit hoc unicus frater illius patienter, dans ei quamplurima, ne vilesceret innata sibi à parentibus summis gloria. In temporibus suis *Conradus*, Suevorum Dux egregius, ac ejusdem frater *Heribertus* Comes, nec non *Hodo* inclytus Marchio, pro dolor, morte momentanea depressi sunt. *Sigefridus* autem prædicti Marchionis filius, in nova urbe, ubi pater suus requiescit, inter Monachos diu in eodem habitu conversatus, cucullam projecit, laicalem suscipiens vestem. Qui ab *Ekkibardo*, Abbate suo & *Gisfilero* Archipræsule vocatus ad synodum *Parthenopolin*, venit, & quamvis invitus, pristino habitu indutus judiciali sententia, duodecimus ipse sacramentis exsolvit, exemplo unius, qui Romæ simili sententia se in conspectu præfati Imperatoris purgavit. Patres eorum spirituales plenum super se testimonium habuere, sed iudicibus, ut vereor, corruptis, absque omni sui mer culpa eosdem perdidere. Memorare etiam mihi libet *Franconis* Episcopi *Wormaciensis*, brevem vitam, qui juvenis, ac omni probitate elucens Cæsari *Augusto* placuit, ut cum eundem suæ conjunctum familiaritati in divinis pollere sedulo vidisset, mortuo prædictæ civitatis antistite *Hilbaldo* eidem succedere fecit. Qui unum duntaxat annum sedens, in Italia obiit, ibidem sepultus. Vellem libentissime, si unquam fieri potuisset, ut optimorum quorumlibet memoria per inutilium operam meimet Manuum præsentibus, ac posteris quadam novitate accepta florisset. Ut hi omnes,
cisi

et si hoc non delectati, pro pietate tamen sua apud Dominum Omnipotentem recordentur mei. Agnosco enim memet ipsum, & minus quam debeo ac in baculo fragilitate harundinea nil prorsus confidens, justis suffragatoribus me peccatorem supplex committo. Voluit quoque Imperator capellanos suimet *Herponem* de Halberstad ac *Raconem* de Bremen Episcopali gradu sublimare, & his in lecto ob infirmitatem validam jacentibus, pastoralem baculum dedit, sed uterque sine sacerdotali unctione discessit. Quid vero de hoc dici possit, ignoro, cum nunquam de talibus aliquid legi, vel etiam audiui. Cognitor omnium Dominus hæc solus ordinavit, & scire potest. Hi duo, quamvis pii, tamen inter Episcopos non deberent ascribi, quia in benedictione his consortes non valuerunt affici. *Raco* autem jussu dilecti senioris sui ossa supra dicti Papæ *Benedicti*, sicut ipse prælocutus est, de *Hamburg Romam* reduxit. Namque Pater venerabilis, Dominus inquam Apostolicus, dum in exilio esset in Christi servitio studiosus, & adhuc aqilonaris, hæc pars optata pace gauderet, *Hic*, inquit, *fragile corpus meum debet resolvi: Et post hæc omnis ista regio gentili gladio desolanda, ferisq. inhabitanda relinquitur, & ante translationem meam non videbit indigena pacem firmam: quodocumq. vero domi resideo, apostolica intercessione paganos quiescere spero.* In tempore præfati *Caesaris* multi obiit pi, quorum vitam ignoro ac propterea de his sileo, de quorum numero quadam Comitissa, nomine *Christiana*, prædii suimet, quod in *Sturui* civitate habuit magnam partem sancto tradidit *Mauritio* in *Magdeburg*. Hæc vitæ hujus celerem cursum cum in Christo vivens pertransiret, 8. Idus Martij ad diu optati thalamum sponsi gaudens venit: quod *Gislero* Archipræsuli tunc *Parthenopolitano* in *Quidilingeburg* tunc moranti sic manifestatum: Apparuit ei quidam vir, dicens ei: *scis ne quod omnis militia cælestis exercitus se præparat ad adventum*

Herpo & Raco Caesaris Capellani.

Benedicti Papæ vaticinium.

Somnium Gisleri.

um Christo fidelis anima, ac ad condignam susceptionem talis sponsa. Jam enim venit ad remunerationem atque ad æternæ mansionis beatam spem. Qui cum evigilaret, *Waltherto* tunc Præposito primitus innotuit, & cum is venerabilem Matronam ex hac luce eadem nocte, qua hæc visa sunt, migrasse mox audiret, seniori refert, & visionem suam dixit esse completam. Hæc bona quæque conscientia legens secreto suæ, fuit cæteris matronis, quæ apud modernos sunt, longe dissimilis, quarum magna pars membratim injuste circumcincta, quod venale habet in se cunctis amatoribus ostendit aperte. Cumque sit in his abominatio domini, & dedecus seculi absque omni pudore coram procedit, speculum totius populi. Turpe ac nimis miserabile est, quod peccator unusquisque non vult delitescere, sed ad irrisionem bonis & ad exemplum malis præsumit procedere. Iis diebus illis nupsit *Mathild* sanctimonialis, filia *Thiedrici* Marchionis cuidam Slavo nomine Præbizlao, quæ postea à Brandenburgensis injusto provitore civiatis Bolilito capta, in tantum constricta est, ut neque dominicam nativitatem, nec aliam solennitatem, vel jejunio congruenti prævenire, vel festivis celebrare gaudiis, potuisset. Ubi quendam puerum genuit, quem lugubriter educavit, posteaque tantæ solutione miseriæ & Abbatiam in *Magdeburg* indigna percepit. Cujus vir antea à confratribus geminis *Vgione* & *Uffico* v. Cal. Januarij occubuit. Hujus frater *Luidolphus* nomine, deposito clericatu arma sumens ultricia multorum nocuit nostris. Captus autem à Cæsare iterum restitutus est gradui pristino. In temporibus prædicti Cæsaris fuit in urbe Parthenopolitana quidam decanus, *Heppo* nomine, hilaris homo, & valde utilis in monasterio, & maxime in Choro, qui cum jam senex, & in cunctis actibus suis maturus esset, paralyfi subito percussus obmutuit. Sed summi auxilio Medici psalmos optime potuit cum confratri-

Lexus ma-
tronarum.

fratribus canere, ad cætera vero parum valuit aspirare & in hac mirabili re laudanda virtus Christi cognoscitur, quæ ferventi sibi fideliter vires suggerere in multis approbatur. Sed cum venerabilis pater in relicto habitu Monachico se nimis peccasse, facta confessione tunc ingemuisset, idque hortatu fratrum in receptione ejusdem emendare voluisset, non longe post Nonis Januarij obiit, sepultus ad sanctum Johannem cum cæteris confratribus, cum quibus vivere deberet, si sic humana fragilitate fieri posset. Prædictæ autem custos Ecclesiæ *Ekkibardus*, cognomine Rufus arte Gramaticus, & tunc magister Scholæ, cum in una dierum altare magnum & aureum, gemmisq; optimoque ornatum electro, si aliquid in eo deesset, considerare voluisset, ex improvise ab eodem deprimatur, & ex hac collisione tardatus pecuniam suimet, diu congregatam, larga manu distribuendam *Waltberdo* commisit, & post paucos dies II. Non. Septembr. spiritum fidelem exhalavit. Quem non in aliqua re accuso, sed hoc veraciter scio, quod si quis sanctum offendit Mauritium, damni subsequentis non ignoret periculum. Hujus thesaurum quidam juvenis instinctu Diabolico cum nocte tenebrosa furari voluisset, in primoque aditu trepidare incipiens, desistere jam studuisset, ut ipse postretulit, vocem quandam ad hæc audacter agenda exhortantem audivit. Sed ille miser sumpta ibidem corona celeriter in ipsa captus est, fractisque cruribus rotæ superpositus. Nec lateat te lectorem cujusdam fratris mei constantia *Husuardi*, ad quem juxta me tunc dormientem, cum diabolus insidiator noster callidus, in nocte crebro accederet, ac prope eum jacendi locum frustra peteret, ad ultimum, ut sibi pro accipienda mercede voluisset servire, suppliciter rogavit. At ille pius, votique non immemor Dominici, ut promissum sibi præmium in primis ostenderet, posteaque responsum suimet perciperet, postulavit. Tunc is

confi-

consimill, in fit bravio, quo meum in occidente nuper ditavi
 ministerium te mihi consensum remunerabo. Auditis tali-
 bus alloquiis presbyter hic venerandus, ut sæpe antea consue-
 verat, signo sanctæ crucis, & increpationibus asperis hunc
 effugavit: cumque occiduis partibus quendam clericum,
 ob criminis sui magnitudinem laqueo suspensum esse
 comperiret, nobis omnibus & antecedens & consequens
 intimavit, & mirum est, cum omni dominica die ad
 dormitorium illud Christi crux vera portaretur, ille ma-
 lignus talia facere est ausus. In illo itaque anno, prædictus
 frater, victor, ut spero, effectus, ac de commissis pœnitentia
 ductus, vii. Cal. Martij seculare periculum evasit: quem ago-
 nizantem mater sua *Pertha* nomine, jam decrepita consola-
 tur, geminum patienter ferens dolorem. Nam tunc erat an-
 nua dies filii sui met *Bennois*, optimi militis, cui prius oculos
 abstulit Marchio *Ekkihardus*. Nec taceam *Marquardi* visio-
 nem, confratris nostri. Hic, ut ipse ingemens retulit, ductus
 est in cœmeterium commune, ubi sepulchrum nimis incen-
 sum vidit, & à ductore suo sic alloquutus est: in hanc arden-
 tem tu cito debes proiici foveam, & *Rudolphus* te sequi debe-
 ret, ni modo in limine *Ludgeri* conversus staret. Ambo enim
 hi fuerant Monachi in monasterio confessoris prædicti, qui
 locum hunc *Helmenstad* vocatum, pro pietate sua construxit
 tempore Caroli Imperatoris Magni, frater *Hildegriini* Catela-
 venis Episcopi sanctæque Halberstadenis ecclesiæ rectoris
 primi, quam tenuit XL & VII annos, discedens ab hoc secu-
 lo regnante tunc *Ludovico* Imperatore Pio, Dominicæ incar-
 nationis DCCCXXVII. anno. *Luidgerus* autem primus Mir-
 mingerdevordensis Ecclesiæ pastor, à Carolo Cæsare effectus
 est, & optime ordinata sui met parochia, & loco *Viridunum*
 ex propriis constructo impensis, anno Domini DCCC VIII.
 præmium cæleste recepit. Post quem prædictus imperator
 nil

Helms-
 tadium
 tempore
 Karoli
 M. condi-
 tum.

Luidgerus
 primus Mi-
 mingerde-
 vordensis
 Episcop.

nil nisi quinos vixerat annos, emittens spiritum v. Calend. Februarij LXXI ætatis suæ anno, regni autem XLVII imperii vero XIV. Prædictus autem presbyter hoc anno, quo hæc vidit habitum resumit pristinum, & obedientiam novam: & non longe post xviii. Calend. Maij obiit. Hæc quæ de confratribus meis dixi non arguendo, sed potius, ut cauti simus, & bonos imitaturi, obsecrando locutus sum. Regnante tertio *Otone*, *Albi* filius *Guncelini* à satellite suo in quadam silva ob inuilem causam est occisus. Cujus comitatum cum beneficio juxta *Mildam* jacente *Giselerus* Archipræsul accepit. Hujus *Camerarius* & confrater meus *Gunterus* mortuo *Dedone* *Alanbrunensis* Ecclesiæ Episcopo, charus Imperatori, & sæpe fideliter seruiens, Italiam venit. Cumq; ibidem clementer susciperetur, & in omnibus exaudiretur, in sequenti nocte vidit Christi Martyres *Crispinum* atque *Crispinianum* ad se venientes, & si suum vellet accipere episcopatum interrogantes. Quibus cum responderit, si Dominus vult, & vobis placeat, perfixus est ab his duabus hastis. Et mox evigilans nullatenus per semetipsum potuit exsurgere. *Craftino* autem *Cæsar*, ut ejus infirmitatem comperit fidele promissum complevit. Post hæc idem convalescens domum rediit, acceptaque consecratione, cum magno dolore vixit penè 4. annos, 8. Calendis Decembris hæc mutans temporalia in æternaliter manentia. Nescio si quid Domino vel sanctis martyribus suis in eo displiceat. Hoc vidi, & de cæteris audivi, quod vir justus & bene timoratus fuit, mitis & castus, & sicut hi, cum quibus modo requiescit, asserunt, plurimum nunc valere apud Dominum, ut signis probatur in multis. Ego hoc veraciter scio, quod reum non bis vindicat dominus in idipsum. Prædictorum vero reverentiam martyrum in libris antiquioribus satis jacentem lector, ut à me cognoscas, *anam rem* profero, quam frater meus *Bruno* in Nova edu-

Dedo Osnabruggensis Episc.

Bruno frat. r. Dicmari.

N catus

catus *Corbeia* & ejusdem altaris servus de piorum relatu suo. rum mihi indicavit. Tempore prædicti abbatis *Ludolphi* in omnibus bonis admodum memorandi, erat quidam juvenis confrater suus, & regularis monachus: qui cum in sibi commisso tunc moratus officio supra nominatorum reliquias martyrum solito more secum veheret, incurioleque tractaret, persensit in poena celeriter subsequenti, quod peccavit in martyres Christi. Namque moritur carnaliter, qui sanctis domini servire neglexit spiritaliter: & ut hoc prædicto Abbati innotescerent, ante januas Ecclesiæ exeunti illi nocte obviatunt. Quos ut primum aspexit timore magno percussus substitit, silentiumque servavit. Cui protinus talia dicunt: *cur non interrogas, pater, qui simus, vel ob quam rem huc venissemus?* Qui cum retulisset eis, quod non auderet, audivit mox ab illis nomen eorum, & causam, & quod hoc inultum non relinqueretur. Discedentibus autem his, Abbas confratribus suis hæc indicavit, dicens: mortuus est ille juvenis, qui in nostra nunc erat obedientia, de non custodita sanctorum, quos secum habuit, reverentia, heu mihi talia nunquam consentienti. Et non longè post venit nuncius, qui hæc vera esse affirmaret & corpus ejusdem adduci intimaret. Venerabilis autem vir nec huic obviam exire voluit, nec fratres more solito illud suscipere sivit, sed iratus ad truncum talia fatur: *Quare tu proterve eos, qui cum unigenito Domini vivi filio, cum honore haberentur magno, negligenter tecum ducere ausus es?* Decanus autem defunctum fratrem interventu ullatenus veniæ pro possibilitate sua excusans, tale à patre suo responsum accepit: *Misfrater, amo te, scis qua servus ad oculum in tuo conspectu is egerit, quod vero absentialiter fecerit ignoras. Ego autem optime perpendo, qui hunc in tormentis gravibus nunc intelligo.*

zelligo. Es modo nostrorum intercessionem patronorum supplex
 peto, ut per hoc divina pietas mihi innotescat, quando ei à se
 laxato mihi liceat peccatori absolutionem facere, & communio-
 nem dare. *Asperum nimis est, equuleo recalcitrare, & homi-
 nibus indecens, irata maiestate indulgentiam exhibere.* Post
 hanc vocem pius Abbas ad oratorium speciale suimet in
 rebus anxiis asyllum, nudis pedibus venit, & more solito
 in se & alijs humanam fragilitatem deslens, placavit Domi-
 num, & protinus cum multis gratiarum actionibus exur-
 gens, divina potestate coram fratribus cunctis defuncto cri-
 men remisit, & corporis Ecclesiæ communionem ac sepul-
 turæ dedit. Nunc, lector, audisti de contemptu sanctorum
 gravem pœnam, modo accipies de amore continuo salu-
 brem medicinam. Fuit olim sub tempore *Godescali* Abba-
 tis quidam monachus nomine *Alaricus*, cui in capite suo
 multum nocuit migranea, quæ duplex, aut ex gutta, aut ex
 vermibus. Sed cum eundem jam penè deficientem confrat-
 res custodirent casu accidit, ut singulariter egredientes, hunc
 duntaxat solum relinquerent. Tunc è cloaca egressi sunt
 demones, libros speciales in manibus habentes, eorum
 lectione gravi infirmum de suis actionibus inscriptis in va-
 num terrentes. Namque inclytus Christi martyr intus illic
 ingressus: eisdem fugam manu indixit, & juxta eum stans
 consolatur eum, & quis esset protinus ei intimavit: ac data
 benedictione surgere eum iussit, & hæc mandata prædicto
 Abbati celeriter deferre: *vide ut tot admonitiones nostras sic
 incuriosè non accipias, ne in posterum vacua lamentatione gemas.
 Pro vero enim assero tibi, si amplius inobediens mihi eris, à Do-
 mino contemneris, & te adhuc superstite alium in tua sede domi-
 num videbis.* Hæc per Monachum ægrotantem probata
 Abbas negligens postea persensit. Unde bonorum crebro

» hortatus hominum servare, consilium nimis est salubre;
 » quanto magis horum, qui merito suimet inter filios domi-
 » ni feliciter computati voluntatem ejus sciunt in eventu
 » futurorum. Quicumque temerarius sapienti non inniti-
 tur consilio, videbit, quis sit in semetipso. De talibus plu-
 rima habemus exempla, quæ imitatores suos ad elabora-
 tum perducunt bravium, cum veniunt ultima. Augusto
 sæpe memorato *Gisilerus* Archipræsul multum charus fuit,
 quod *Ekkihardum* Marchionem primò latenter momordit,
 posteaque paululum emerfit, cum hunc in omnibus sibi prio-
 rem esse non sine gravi dolore persensit. Interim prædicti
 comitis subditi quoddam furtum in oppido *Goresin* dicto, fe-
 cere: quod nostri protinus inultum non reliquere. Namque
 eos coram suis comprovincialibus accusatos, laqueo suspen-
 derunt quia hoc præfato seniori, ut justum erat, innotescere
 non noverunt. Ob hoc furor Comitis nondum extinctus
 accenditur; & miles ejusdem hæc ad vindicanda armari ju-
 beretur. *Rambaldus* ab eo unice dilectus, collecta multitudine
 grandi prædictam circum dedit villam, virosque omnes,
 cum bonis, quæ possederant, capiens secum duxit ad urbem
 suam. Nec ullum ex his solverat, nisi quem pretium grave
 postea redimeret. Qualiter autem tale facinus reconcilia-
 retur, nostros id mihi conquerentes, cum interrogarem nul-
 lam subsequi emendationem ab his audivi, & graviter in-
 gemui. Si in hæc provincia aliquid valeret Lex divina, non
 sic insaniret secularis potentia. Dico enim præsentibus at-
 que futuris, quod non potest hæc causa senescere, vel sine sa-
 cerdotali districtione finire legitimè. Unusquisque potest,
 in quantum velit, tacere, sed successori suo indiscussam ra-
 tionem nequaquam valet abalienare, & in quocunque loco
 aliquid tale oritur, ibi canonica auctoritate finitur, sicut sen-
 turet

Ekkardus
 Marchio
 Gisilei
 mulus.

titet voluntas coëpiscoporum, sicut legitur in actis apostolorum. Nec sic corroboraretur pertinax præsumptio iniquorum, cum aliquis ex numero illorum recte impugnetur ab alio quolibet, cumque id fieri potest modo defenditur, & non est hoc excusatio, sed ad multum deteriora quædam injusta, sibi que in posterum nocens, confortatio. Ergo redeant ad unanimitatem, qui fideliter credant in unitatem, ut eo fortius confundant venenatâ perversorum conspirationem. Et hæc dicta sufficiant. Nunc autem de quodam confratre meo, nomine *Conrado*, pauca loquar, ne sit apud me in aliqua oblivione, qui proximos suimet dilexit divina jussione. Hic Archiepiscopi *Geronis* avunculus fuit, & ad peragendâ jugem Christi servitum, ut in homine potest fieri voluntas atque efficacia in eo pariter convenit. Audivi namque ab eodem sæpissime, quod, postquam aliquid cantando vel legendo publicè complevit, iterum se id facturum, studiosus optavit, nunquam inobediens præpositis suimet erat, sed eos caritate continuo cum cæteris confratribus subjugaverat. Sed tam venerabilis persona Cæsari prædicto ubi primo fit nota, mox ab illo efficitur amata, propinquitatque suimet conjuncta. Hunc, ne dignitatem optatam & Augusto sibi præpositam, perciperet, mors immatura impediit, eundemque ab hac luce v. Calend. Septembr. abstulit. Hic genitus in Saxonia, pausat in Italia, quem filium spirituales flet Parthenopolis inelyta. Quam egregios proceres in hac urbe vidi, Auctoris querela, quorum laudabilem vitam pro debito nec sum imitatus, neque memoriam eorum post solutionem carnis assequutus. Heu me miserum, qui tot tantisque immerito sum conjunctus in fraternitate, sed longe dissimilis existo in condigna conversatione. Ego in peccatis jam pene mortuus, ut spero, vivam in lucido conspectu Domini corundem meritis refo-

cillatus: quia etsi in hoc seculo parum boni operatus sum, tamen defunctorum semper memor sum. Voluntas mea interdum bona, sed quia eidem vires aptas suggerere non studeo, parum prodest. Semper me accuso, sed sicut debui reatum non solvo, sumq; ideo in omnibus corrigibilis, quia me non converto ad eum, qui super omnia laudabilis. Agnosce, lector, proceritatem, & videbis in me parvum homuncionem, maxilla deformem leva, & latere eodem, quia hinc olim erupit semper turgescens fistula. Nasus in pueritia fractus ridiculum me facit, idque totum nil questus essem, si interius aliquid splendiscerem. Nunc sum miser, nimis iracundus, & ad meliora inflexibilis, invidus, subsannans alios, ipse deridendus, nulli pro debito parcens, glutto & simulador. Unicuique sit fas non solum mutire, quin potius in aperto, quia peccator sum, dicere: & post correptionem fraternam, congruit suppliciter orare. Multi Apostolo laudantur, nisi pauca res eis obstaret, quod inter optimos haberentur; & quia verum est, hominibus de perfectione justa nimis deesse, quod prodest de inferioribus his tale quid promulgare. Omnis laus in fine canitur, & moralis conversatio igne probatur.

